

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Sabbato in Ramispalmaru[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

Feria. VI. post Iudica

cū deuenisset ad aures romanoꝝ: cōmo-
uit eos vt exenteraret iudeos q̄s capti-
uos habebāt ⁊ estimabāt gēmas in ven-
tre habere: quare vna nocte duoz milium
patefacta sūt viscera. Sexto qz multi for-
mosi iuuenes in via: in p̄sētis publicis ⁊
domibꝫ fame afflicti subita morte cade-
bāt. Septimo qz inuenite sūt mulieres q̄
p̄p̄ios filios comederūt. Quot erāt ibi
lamēta: quot gemitus ⁊ suspiria. Clause-
rat quippe eis deus venam misericordie sue.
Tandē post bienniu capti est ciuitas: ⁊
in predam data: ⁊ muri ⁊ edificia q̄libet:
solo eq̄ta. Et vt ioseph⁹ refert vndecies
centena milia iudeoz fame ⁊ gladio perie-
rūt. Et nonaginta septē milia venditi fue-
rūt. xxx. p̄ vno denario. O popule christia-
ne time ⁊ tu. Eue ne p̄pter obstinationē
tuam veniat in te ira dei. Vocat te dñs
multipliciter vel cōminat: ⁊ tu in dies du-
rior ⁊ peior efficiaris. Nūc regnant spurci
simavicia carnis: blasphemie dei perūria
mēdacia: iniusticie: fraudes: violētie: pau-
perū oppressiōes: odia: ⁊ inuidie ⁊c. huius
mōi. Noli ⁊ tēnere: time ne p̄p̄inqua sit ira
dei. Recordare qz p̄pter inundantiā peccō-
rum ad exterminatiōē impioꝝ iunxit do-
min⁹ diluuiū vt p̄z Gen. vj. Itē qñ aggra-
uatiū est peccatū sodomoz pluit dñs ignē
⁊ sulphurem. ⁊c. vt habet Gen. xix. Item
qñ multiplicata sūt ⁊ aggrauata peccata
chananeoz p̄cepit dñs filiis israel vt eos
exterminaret: ⁊ qz aliq̄b⁹ peccerūt: a dño
sūt increpati. vt habet Josue. xj. Itē post
q̄ dñs diu sustinuit peccā filioꝝ israel post
q̄ cōplete sūt iniquitates eoz: eiecit eos dñs
trāsferens ad exteriores nationes. Primo
Deceꝝ tribus sicut legit. iij. Regū. xvij ⁊
postea duas alias: post annos autē septu-
aginta ipi regnū irrecupabiliter amiserunt.
O ergo verebant accidit eis. Sic etia
exterminata sunt regna chaldeoz medo-
rū: ⁊ persaz: necnō ⁊ grecoꝝ: q̄ oia p̄f̄ in-
iquitates suas ad nihilū sunt redacta. Ex
quibus omnibus pater quoniā multipli-
catio ⁊ aggrauatio: ⁊ cōtinuatio peccato-
rū signū est propinquitatis ire dei. Time-
te ergo ⁊ cōuertimini o peccatores quoz
niam vt dicitur Ecclesiast. v. In peccato-
res respicit ira dei.

Tertius articulus. Audistis ⁊c. Ca-
ute ne sitis de numero stultozū euz
iudeis qui plus tēporalia q̄ eterna: plus
terrena q̄ celestia cogitauerunt. ideo totū
tum amiserunt. Attendite qz iura dicunt
Publica vtilitas preferenda est p̄uate. vij.
q. j. Scias. Extra de postu. prelati. bone
memorie. ff. p̄ socio actiōe. §. labeo. ⁊. l.
de caduc⁹ tollē. l. vna. §. penultimo Pu-
blica autē vtilitas est spiritualis vtilitas:
qz ad omnes bonos spectat. Nōne fatūū
diceretis illū q̄ plus timeret p̄dere dena-
riū q̄ centū florenos ⁊ plus p̄ denario plū-
beo laboraret q̄ p̄ mille aureis. Expone
⁊ applica notando illud. ps. Fil. hoim vt
q̄quo graui corde. ⁊c.

Sabbato in Ramis palmarū.

Ecce ascen.

Ecce ascen. Dixerūt impij ad inui-
cem. Venite cogitem⁹ cō-
tra iustū cogitatiōes. Hier. xvij. Tales
non sūt q̄ ascensuri sūt hierosolymā. Est
autē norandū qz in hac lectiōe hieremias
erat figura saluatoris. Nūc que ibi dicunt
p̄ncipaliter sūt intelligenda de dño: cui⁹
passiōē nūc meditari debem⁹: quōd vics
ipi⁹ d̄ eū cogitauerūt. Vbi sūt tria cōside-
randa. P̄mū Judeoz malicia qz dixerūt
adiuicē Venite cogitem⁹ ⁊c. vsqz vno ei⁹
Scdm̄ ē Saluatoris innocentia: ibi ar-
tēde dñe ad meꝝ. vsqz ab eis. Tertiu
est diuina iusticia ibi: p̄pterea da filios eo-
roz in famē ⁊c. Et hec cōpleta sunt in de-
structiōe ciuitatis hierusalē p̄ titū ⁊ vespā-
sianū facta.

Ecce ⁊c.

Prim⁹ articulus. An magis p̄gruum
fuerit gen⁹ hūanū repari p̄ viā satisfi-
candiōis q̄ p̄ aliā viam. Q. nō. Dimitte
re peccatū absqz satisfactiōe maioris ē misē-
ricordie. Contra. Illa via est magis con-
ueniens in qua magis seruat ordo iusticie
Rūdet Bon. in ij. di. xx. Hoc fuit magis
cōgruū: ⁊ ex parte dei: ⁊ ex pte nri. Et p̄tē
in q̄ dei qz vniuerse vte dñi misericōdia ⁊ ve-
ritas ⁊ ideo debēt p̄currere in reparatiōe ge-
neris hūani q̄ ē excellētissimā viā. b̄. Jo

decēs fuit vt de^o ab hoie satisfactionē exi-
geret: rsi homo nō posset tūc diuina misē-
ricordiā subueniret dando mediatorē. Si
em̄ oīno deus culpā dimississet nō exigē-
do satisfactionē: nō manifestaret dei iustit̄-
ciā. Si autē oīno vindictā: exegisset nō di-
mittēdo culpā: nō māifestaret ei⁹ misērdia
Lōgruebat etiā ex pte nri: qz repatio nra
ad hoc erat vt nos reduceret a culpa ad
iusticiā. Sicut ergo cū hō peccauit deū in
honorauit: sit cū redit a culpa ad iusticiā:
decēs est vt honoret deū sustinendo pe-
nā. Ex dictis ergo p3 q in reparatiōe hu-
mani gñis fuit maxima iusticiā: exigendo
rante satisfactiōis precii: r maxima beni-
gnitas tradēdo vni gētū filiū suū. Hoc
bonū. **P**ro fūdamēto. Ad regē spectat iu-
sticiā seruare in regno suo: vt di. Arist. v.
pol. Voluit ergo dñs seruare iusticiā in
nra reparatiōe exigendo grauē emēdam
sed r maximā exhibuit misērdiam qz ipse
met hanc emēdā soluere voluit. **U**n in li-
bello de p̄ceptu mūdi. Qd non debebat
soluēs ita fons pietatis succurrit nobis
mortali peste grauatīs. Pōdera nra ferēs
penitus nos exonerauit. **L**ū ergo q̄ritur.
An mag⁹ p̄gruū rē. **D**ic rñ. vrs. **E**x qua
p̄clude q̄nta sit nobis oñia di benignitas
in nra redēptiōe **J**o Chryso. **N**ō est aliō
p̄pter quod magis deo agere grās debeat
mus q̄ p̄pter mortē ei⁹. **P**ctōres ingra-
ti auarū: iudicē: rē. hmōi. **Q**uid dicitur est
corā dño qui p̄ vobis mortu⁹ est: r tā mul-
tipliciter eū p̄tēntis doctrinā ei⁹ abijciē-
tes. **E**t vñ hoc qz p̄p̄te voluntati dediti
estis: vanis consolatiōibus: r terrenis di-
uitijs adherentes. **N**ā teste iacobo. **J**a.
iij. Amicitia hui⁹ mūdi inimica est deo.
Figura. **J**o. vj. in euangelio hodierno.
Lū ch̄s in capharnaū de sacramēto cor-
poris sui (quod est sue passiōis recordati-
uū) predicaret: multi ex discipulis abierūt
retro dicentes. **D**urus est hic sermo. **S**pi-
ritualiter capharnaū interpretat a ger pin-
guedinis: aut villa p̄solatiōis. **H**is quip-
pe qui diuitijs impinguant r vanis gau-
dijs implent: dur⁹ est ch̄i sermo. **N**ā cū
eo pati dēdignāt r sic retro abeūt. **D**euf.
xxxij. **I**ncrassatus: impinguitus: dilata-
tus derelict⁹ deū factorē suū rē.
Secund⁹ articulus. **I**n euangelio qd

scribitur. **J**o. vj. de necessaria et fructuosa
eucharistie receptiōe tria sūt p̄replanda.
Primū: fructuose sūptōis positio.
Scdm̄ positiois ratio.
Tertiu⁹ ratiōis declaratio.
Primū igit. **L**ū dicit **A**mē amen dico
vobis. **N**isi māducaueritis carnē filij ho-
minis et biberitis ei⁹ sanguinē: nō habē-
bitis vitam in vobis. **N**emo em̄ habet vt
tā spūalē nisi per fidez charitate formatā
p̄ quā spūaliter manducatur caro christi.
Aug⁹. **H**ic itaqz cibi: societate vult in-
telligi corporis r mēbroz suor: qd est ec-
clesia in p̄destinatis vocatis r iustificatis
r glorificatis. **E**t p̄ maiori declaratione
addit di. **Q**ui manducat meā carnē r bi-
bit meū sanguinē habet vitam eternā rē.
Aug⁹. **R**es ipsa cuius sacramētū est: rōi
homini est ad vitam: nulli ad exitiū qui
cūqz eius particeps fuerit. **N**e autē puta-
rent in isto cibo sic p̄mitti vitam eternā:
vt q̄ eum sumerent: tā nec corpore morerē-
tur: subiūgit di. **E**t ego resuscitabo eū i no-
uissimo die. **S**cdm̄ est positiois ra-
tio cū di. **C**aro mea vere est cibus r san-
guis meus rē. **H**ec em̄ ē ratio quare dat
r cōseruat vitā. **C**hryso. **H**oc dicit vt non
existimēt parabolā eē sed sciant qm̄ omni-
no oportet manducare corp⁹ christi. **A**ut
vult docere qz verus cibus est qui saluat
animā. **S**equitur. **Q**ui manducat meam
carnē: r bibit meū sanguinē: in me manet
r ego in illo. **J**o ille habet: qz ch̄s est vita
nostra. **L**ū. iij. **A**ug⁹. **H**oc est ergo man-
ducare illam escam: r illū bibere potū: in
christo manere: r ch̄m manentē in se ha-
bere rē. **S**icut misit me p̄r viuēs: r ego vi-
uo p̄pter patrē: r q̄ manducat me r ipse vi-
uet p̄pter me. q. d. **E**t si nō habet vitā ex se
tñ ego ero s̄ bi cā vite. **C**hryso. quasi di.
qz ego viuo: manifestū ē qz ipse viuet. **Q**d
intelligendū est nō de vita simpliciter: s̄
de approbata. **E**t em̄ infideles viuūt: non
manducantes de carne ista. **S**equit. **H**ic
est panis qui de celo descendit: s̄ per hu-
manitatis assumptionē. **N**on sicut man-
ducauerūt patres vestri manna r mortui
sunt: qui manducat hunc panem viuet in
eternū. **B**eda. **U**t ostenderet distantiam
ymbre r lucis: t̄p̄i r veritatis: subiūxit
Nō sicut manducauerūt p̄res vestri. rē.

Babbato post Iudica

Plus em potest veritas in veritatem se in
vera spūale vita q̄ figura in corporalem.
Tertium est rōnis posite explicatio. **Q**
busdā nō bñ intelligētib⁹ ea q̄ supra sūt
dicta: explicavit et declaravit p̄boꝝ senten
tiā: Multi em audientes q̄tera sūt: dixer
unt. Durus est hic sermo: et quis pōt eū
audire: **Chryso.** Dur⁹. q̄ difficile suscepti
bilis. **fm Augu.** Hoc dñs dispensatiue p
misit: vt bene docentib⁹ causam paciētie
cōtra malignantes: eoz dicitis detrahē
tes preberet. Sciens autē iesus apud se
q̄ murmurabāt de hoc discipuli eius: dī
xit eis. Hoc vos scandalizat. Si ergo vi
deritis filiū hoīs ascendētē vbi erat p̄
ius. **Aug⁹.** Sic apud se ista dixerūt: vt ab
illo non audirent: sed qui eos nouerat in
seipsis: apud seipsum illos audiebat. **Iō**
dicitur Sciens autē iesus apud se. **Chryso.**
Erat hoc deitatis sue signū occulta in me
diū ferre. **Uñ** sequitur. Si ergo vi. fi. ho.
ascen. vbi erat p̄ius. supple quid dicit⁹:
q. d. Si crederetis qm̄ fili⁹ hoīs de celo
descendit et illuc ascendit facile attendere
tis his que dicunt. Sequit. Spūs ē q̄ vi
uificatiua. aut nō prodest q̄c̄q̄. **Chryso.** q.
d. Spūaliter oportet ea que dicta sūt au
dit. Qui autē carnaliter audit nihil pro
ficet. **Aug⁹.** Caro nō prodest q̄c̄q̄. Sed
quō illi intellexerūt carnē: supple: sic intel
lexerūt quō in macello venditur. Sequit.
Verba que locutus sum vob spiritus et
vita sunt. **Chryso.** i. spūalia nihil habent
tia carnale. Sed sunt quidā ex vobis qui
non credunt. Sciebat em ab initio iesus
qui essent credentes. Et deinde causaz
exprimit quare nō credunt ei. Propterea
dixi vobis: q̄ nemo pōt venire ad me nisi
si sit ei datū a patre meo. Et ex hoc multi
discipuloz ei⁹ abierūt retrorsum: et iā nō
cū illo ambulabant. **Aug⁹.** Abierūt ergo
nō pauci s̄ multi post sathanā. Sequit.
Dixit ergo ihs ad duodeci. Nūquid et vos
vultis abire. **Beda.** Sciebat an vellēt abi
re: s̄ tñ eos irrogauit vt fides eoz mō
straret et alijs imitanda pponeret. Sic autē
vt **Chryso.** Petrus frat̄ amat⁹ p̄ toto
rñder collegio ei. Dñe ad quem ibimus:
Chry. Verbū h̄ est m̄te amicitie ostēsi
uū. Et subdit. Verba vite eterne habes et
nos credim⁹ et cognouimus: q̄ tu es ch̄s

filius dei viui. **Chryso.** i. quia vita eterna
tu es: et nō das in sanguine et carne tua nisi
quod es. Respondit eis iesus. Nōne vos
decim vos elegit: et vn⁹ ex vobis diabol⁹
est: **Ibi fm Grego.** membrū censetur nō
mine capitis. **Beda.** Ad aliud vndecim
elegit: et ad aliud vnū. **Vndecim:** vt in apo
stolica dignitate personarent: vnū vt pre
dicationis eius officiū salutē operaretur
humani generis. **Aug⁹.** Sicut ei iniqui
male vtuntur bonis opib⁹ dei: sic eis de⁹
beneficitur malis operib⁹ hominū. Quid
iuda peius: sed malo eius bñ vsus est do
minus. **Chryso.** Considera christi sapien
tiā: neq̄ ipsum iudā manifestū fecit: ne in
uerecūdiū faciat: neq̄ enim latere p̄misit
ne existimans se latere sine timore opera
retur. Attendite o peccatores his que dic
ta sūt et caute ne sitis similes iudeis in
credulis: sed simpliciter credite cū petro
et alijs. **Nec** dubitetis quin hoc christo sit
gratissimū q̄ corp⁹ eius recipiatis. **Exem
plū** narrat cesari⁹ q̄ femina quedā deuo
ta ardentissime desiderans cōicare: hū
liter a sacerdote eucharistiā postulauit: a
quo repulsam passa est dicēte illo. **Laias**
feminas nō sic p̄ libito cōicare debere sed
tpe statuto. **Que** fleuit et ingemuit. **Lui⁹**
ardorem sumus sacerdos christus atten
dens nō diu passus est eam fraudari a de
siderio suo. **Eadem** enim nocte in stratu
suo iacens cū vigilaret et orationi vacaret
adeest christus: qui multo splendore pyri
dem in qua corpus dñi in ecclesia recondi
solebat proprijs manibus portans. **Erat**
q̄ circa eū frangrantia miri odoris et mul
tudo angeloz. **Lūc⁹** mulier stuperet: ait
dñs. Quia ter sacerdos corpus meū ne
gavit: ego manibus meis te cōicabo: qd
et fecit et recessit. **Et** vos igitur oēs para
te conscientia vt cū deuotioe sumatis eu
charistiam quoniam ipse dixit. **Ego** sum
panis viuus.

Tertius articulus. Audistis. rē. Et h̄
mandat dñs vt corpus suū mandu
cemus et sic vitam habeamus. Si ergo
vita careamus: nō per eū stat quia cibum
vite nobis tribuit. **Audite** quid lex dicit.
Si culpa sua q̄s eger: indignū est ei subue
nire. ff. depositi. bona fides. ar. optimū ad

hoc. lxxx. di. Non satis. Audite. Si rex alicui mandaret: veni mecum ad prandium: et dabo tibi centum marchas auri: si non veneris morte punieris. An recusaret ire? Certe non. Sed si forte recuset: nonne indignus est beneficiis regis et dignus punitione? Expone et applica notando illud Deuter. viij. Peribitis si inobedientes fueritis.

Donica in Ramispal
may Danc sermo.

Ecce ascendi

ditimus etc. Hoc sentite in vobis quod et in christo iesu. Phil. ij. Hoc faciunt qui ascensuri sunt hierosolymam. Est autem notanda differentia inter cogitare: intelligere: et sentire de christo iesu. Nam etsi multorum est superficialiter cogitare quod est in christo iesu: paucorum tantum est profunde rimari et intelligere. Sed paucissimorum omnino est sentire. Sed enim tantummodo est mens per charitatem ardore in christum transformate. Quod quidem patere potest exemplo. Nam si audiret videres aliquem cruciari qui nullo modo attinet ad te: potes quidem penam eius cogitare et intelligere: non tamen cordialiter sentire. Ad quod ut dicit beatus Bonaventura in quadam opusculo considerare debemus. Quis quis: et quantus est qui passus est pro nobis? Quis: videlicet unigenitus dei filius creator omnium creaturarum: et dominus angelorum. Qualis: vix innocentissimus: mitissimus: et benignissimus. Quatus: vix potentissimus: eternus atque immensus. Ipse siquidem qui caput est omnium bonorum. Ephe. i. Ipsum deus dicit caput super omnem ecclesiam que est corpus ipsius. Unde notandum quod in corpore naturali rara est colligata iter caput et membra: propter similitudinem vite quam membra recipiunt a capite: quod caput neque aliquid pati tam parvum malum quam omnia membra: copatiatur illi. Iuxta illud Tu caput infirmum atque cetera membra dolent. Etsi contingat aliquid membrum non sentire dolore capitis: signum est quod est membrum mortuum

aut paralyticum. Signum est quod membra christi non sumus: si eius dolores non sentimus. Beatus Bernardus. Non est de corpore quod non dolet cum capite.

Ecce. etc. **P**rimus articulus. An modus ille humanus reparatiois per christi passionem fuerit acceptissimus? Non. Hoc enim fuit optimum: maximum me crudelitatis: si christus esset iustissimus. Contra debitum mortis: nullo modo convenientius soluitur quam per mortem gratuitam. **R**endet Bonaventura in. iij. di. xx. Iste modus semper ceteros fuit deo acceptissimus. Tu quod fuit ad placandum deum convenientissimum? Quis enim convenientius placare deum posset quam eius unigenitus innocentissimus: factus obediens usque ad mortem: Certe nullus: prosertim considerata dignitate personae eius excellentissima charitate. Tu quod ad curandum morbum congruentissimus. Primus enim homo peccavit per superbiam: gulam et inobedientiam. Voluit enim assimilari deo per scientiam sublimitatem: gustare fructus suavitatis et transgredi divini precepti equitatem. Curatio autem debet fieri per contrarium: ideo modus iste fuit convenientissimus per humilitatem: austeritatem: et diuine voluntatis impletionem et obedientiam. Phil. ij. Humiliauit semetipsum. Tu quod ad vincendum aduersarium prudentissimus. Decentissimus enim fuit ut christus sua prudentia superaret diabolum: sicut diabolus sua astutia superauerat hominem. Unde Augustinus. x. de trinitate. Quid fecit redemptor noster captiuatum nostrum: tetendit ei mulierem: scilicet crucem: posuitque in ea quasi escam sanguinem suum. Tum quia fuit ad attrahendum genus humanum efficacissimus. Quid enim efficacius hominem ad amorem dei attrahere potuit quam pro eo sustinere crucis patibulum. Ideo dicebat Iohannes. xij. Ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad meipsum: scilicet per amorem. Hoc Bonaventura. **P**ro fundamento. Opera pietatis sunt maxime deo grata. Quod dicitur libro fastorum. Nostra deo pietas pro munere diuine grata est. Passio autem christi: opus est maxime pietatis. Et certe multum est considerandum quod pro animo christus pro nobis mortuus est. Tullius in libro de officiis. Quo quisque anio: studio: aut benivolentia quid feceris